

BYGGFÖRETAGEN

Avtalsyrkande för Väg- & Banavtalet 2020

PK ↓

Bygg- och installationssektorns sex arbetsgivarorganisationer har följande gemensamma utgångspunkter inför Avtal 20

Deltagande arbetsgivareorganisationer

- B (Byggföretagen)
- GBF (Glasbranschföreningen)
- IN (Installatörsföretagen)
- ME (Maskinentreprenörerna)
- MiS (Måleriföretagen i Sverige)
- PVF (Plåt & Ventföretagen)

Förhandlingarna kring de nya kollektivavtal för bygg- och installationssektorn som träffades under 2017 präglades av en gemensam målsättning om att trygga jobben, skapa än mer ordning och reda samt att få fler att välja att arbeta inom vår sektor och resulterade i treåriga avtal. Det skapades större utrymme för en rad partsgemensamma arbetsgrupper att långsiktigt arbeta för att hitta nya, konstruktiva lösningar inom områden som exempelvis lönebestämmelser, ordning och reda, jämställdhet samt integration och mångfald.

Lågkonjunkturen kan bli en realitet

Om avtalsrörelsen 2017 skedde i en värld med många orossignaler kommer avtalsrörelsen 2020 ske i en värld där flera av dessa orossignaler blivit till ett faktum. Världsekonomin utveckling fortsätter att försvagas under de kommande åren som ett resultat av att det råder stor osäkerhet kring världshandeln på grund av handelskonflikten mellan USA och Kina, oron kring Brexit samt generell osäkerhet om den ekonomiska tillväxten. Detta har dämpat investeringsviljan i flertalet länder och fått finansmarknaderna att bli mer skakiga. Den globala tillväxten bedöms av Konjunkturinstitutet att bli relativt svag ur ett historiskt perspektiv.

Framtiden präglas av fortsatt osäkerhet. Konjunkturinstitutets bedömning är att riskerna för den svenska ekonomin är i allt väsentligt negativa. I Sverige kvarstår sårbarheten i ekonomin kopplad till hushållens skuldsättning som en risk tillsammans med en osäkerhet om hur de demografiska utmaningarna ska hanteras och att det finns en risk att styrkan i konjunkturförsvagningen har underskattats. Sammantaget bedömer vi att BNP-tillväxten blir lägre än tidigare.

Behovet av stärkt internationell konkurrenskraft

Den förlorade konkurrenskraften som Sverige haft under de sista tio åren berodde inledningsvis på konjunkturella orsaker men har sedan dess påverkats av andra faktorer av mer strukturell karaktär i form av svag produktivitetstillväxt och höga arbetskraftskostnader både i industrin och i tjänstesektorn.

Svenska företag kommer att möta ett ökat kostnadstryck framöver samtidigt som det råder stor osäkerhet om hur svag produktivitetstillväxten kommer att bli de närmaste åren. Detta eftersom det inte går att förlita sig på att en svag kronkurs kan kompensera kostnadsökningarna. Fortsätter det så riskerar det att över tid slå ut företag och jobb.

BYGGFÖRETAGEN

Bygg- och installationssektorn är i det perspektivet särskilt utsatt eftersom vi har en hög andel manuellt arbete, låg andel automation och outvecklad digitaliseringsteknik i produktionen. Samtidigt är sektorn mer än tidigare utsatt för en allt mer hårdnande konkurrens från både svenska och utländska företag som saknar kollektivavtal och därför har annan kostnadsbild.

Bygg- och installationssektorn redan påverkad

Om ekonomin i stort står inför en avmattning har bostadssektorn redan drabbats. Nedgången i bostadsproduktionen inleddes i början av 2018. Nedgången gör att bostadsinvesteringarna fortsätter att minska samtidigt som de privata lokalinvesteringarna sjunker under 2020. Ökade anläggningsinvesteringar, framför allt inom infrastruktur, utgör däremot en positiv motvikt. På installationssidan förväntas marknadsvolymen för elinstallationer och elmateriel minska svagt under 2020 medan VS-sektorn och ventilationsbranschen drabbats av en större tillbakagång under 2019 för att sedan plana ut under 2020. Även marknaden för måleriföretagen och glasbranschen beräknas att minska under 2020 med anledning av den minskade nyproduktionen av fastigheter. Detta beror även på att efterfrågan från den privata sektorn har svalnat något, vilket drabbar alla inom sektorn. Sammantaget är därför konjunkturläget inom sektorn oroande svagt även under de närmsta åren.

Växande gap mellan utbud och efterfrågan på bostadsmarknaden

Enligt Boverket behövs 535 000 nya bostäder fram till 2025 för att möta behoven. Nedgången i bostadsproduktionen gör att gapet växer gentemot detta behov. Under 2018 påbörjades 53 000 nya bostäder att byggas enligt SCB och under 2019 beräknar Byggföretagen att cirka 44 000 nya bostäder har påbörjats att byggas. Det ska ställas mot Boverkets prognos om att en årstakt på 93 000 bostäder behöver produceras under åren 2018–2020.

Kollektivavtal som stödjer medlemsföretag inom bygg- och installationssektorn för att kunna konkurrera på den svenska marknaden

Dagens kollektivavtal har sin uppkomst i en tid då branschen verkade på en i huvudsak sluten svensk marknad. Ska bygg- och installationssektorn i Sverige fortsätta att vara konkurrenskraftig krävs att parterna anpassar kollektivavtalen så att de kan möta konkurrensen i den omvärld som har förändrats och framöver kommer att förändras än mer.

- **Vi vill säkra arbetsmiljön inom Bygg- och Installationssektorn**

Att ha en säker och trygg arbetsmiljö, både på kort och lång sikt, är fundamentalt för både företag och medarbetare. Detta gäller såväl de fysiska faktorerna som de psykosociala. Det bästa resultatet nås genom långsiktig lokal samverkan mellan företaget och skyddsombud på såväl företagsnivå som den enskilda arbetsplatsen. Det finns undersökningar och rapporter som pekar på att arbetsolyckor, arbetssjukdomar och dödsolyckor trendmässigt har sjunkit under de senaste 25 åren, men den långsiktiga trenden har planat ut de senaste åren. Det är på rätt väg men det är inte nog. Ingen ska behöva skada sig på våra arbetsplatser. Därför krävs det gemensamma krafttag för att uppnå vår gemensamma vision om noll olyckor i bygg- och Installationssektorn.

- **Vi vill trygga jobben – attraktiva kollektivavtal.**

Arbetsmarknadens centrala parter bedriver ett arbete som syftar till att modernisera arbetsrätten genom att föreslå förändringar i LAS. Arbetet tar sikte på att förändra reglerna kring turordning, omställning, kompetensutveckling med mera. Bedömningen är dock att det finns en osäkerhet i vad förhandlingarna kommer att resultera i, att det kommer att dröja innan dessa förändringar blir en realitet samt att de är otillräckliga för att trygga jobben i branschen. Inom sektorn måste vi därför gemensamt arbeta för att förändra våra kollektivavtal så att de stödjer medlemsföretagens behov av att vara konkurrenskraftiga gentemot den allt hårdare konkurrensen. Utan konkurrenskraftiga företag försvinner investeringar, arbetstillfällen och grunden för Sveriges

ME

BYGGFÖRETAGEN

välstånd och den svenska modellen. Sverige behöver flexibilitet och lönenivåer som tryggar jobben och stärker kollektivavtalets ställning och konkurrenskraft för medlemsföretagen. Den ökande specialiseringen i branschen och företag med skilda affärsidéer och verksamhetsupplägg kräver att parterna behöver ta ansvar för att kollektivavtalen anpassas för den verkligheten. Sådana förändringar ökar kollektivavtalens attraktionskraft för både företag och medarbetare.

- **Vi vill utveckla mer ordning och reda i samverkan med motparten.**

Att skapa en sund konkurrens i bygg- och installationssektorn är en viktig uppgift för parterna. Stoppar vi inte de oseriösa företagen är det skadligt för hela branschen. Vi har tagit många steg i rätt riktning, men det räcker inte. Parterna borde ha en gemensam målsättning – att stärka kollektivavtalens ställning. Tillsammans måste vi göra kollektivavtalen så attraktiva att förstahandsvalet för nya, ofta mindre arbetsgivare, är att ansluta sig till ett väl fungerande kollektivavtalssystem.

- **Vi behöver medarbetare med rätt kompetens i bygg- och installationssektorn.**

Flertalet av våra medlemsföretag har svårt att hitta personal med rätt kompetens kopplad till sin verksamhet. För att möta branschens kompetensförsörjning är det viktigt att vi attraherar rätt personer som får möjlighet att utvecklas inom sitt yrke och skapa långsiktiga karriärvägar. Till viss del handlar det om att skapa fler ingångar och ge flexibla utvecklingsmöjligheter. Ökande IT-användning och nya hjälpmedel samt digitalisering ställer nya krav på företag och medarbetare vilket i sin tur påverkar kollektivavtalen. Svensk bygg- och installationssektor vill ha och behöver större mångfald. En viktig förändring handlar således om att öka flexibiliteten, i våra kollektivavtalsregler, kring att anställa och utveckla medarbetare i verksamheten.

Vi står upp för kollektivavtalen

Bygg- och installationssektorns arbetsgivare och fackförbund har tillsammans en viktig och ansvarsfull uppgift. Vi måste gemensamt se till att vända utvecklingen så att fler företag väljer att omfattas av kollektivavtalen. Fler måste se fördelarna med att organisera sig i arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer. Detta är grundläggande förutsättningar för den svenska modellen och parternas fortsatta inflytande ska finnas kvar inom våra olika verksamhetsområden. Tillsammans kan vi utveckla branschen och trygga jobben i bygg- och installationssektorns medlemsföretag. Övergripande förhandlingsmål för bygg- och installationssektorn i avtalsrörelsen 2020:

1. *Långsiktigt hållbar lönebildningsprocess för bygg- och installationssektorn*
Allt fler medlemsföretag i våra branscher har behov av att regelverken förändras så att medarbetare och företag på ett förutsägbart och tydligt sätt kan hantera lönebildningen. Detta skapar möjlighet både för medlemsföretaget att anpassa sig och behålla sin konkurrenskraft samt för dess medarbetare att utvecklas i nya riktningar.
2. *Ordning och reda. Relationen mellan kollektivavtalsbundna och oorganiserade företag samt mellan medlemmar och ickemedlemmar i fackföreningar*
Ett allt större antal företag och medarbetare omfattas inte av våra kollektivavtal. Vi måste söka en konstruktiv dialog kring lösningar som gör att fler ser kollektivavtalen och de rättigheter och skyldigheter som dessa medför som konkurrenskraftiga både för medarbetare och för företag. Vi måste även söka samverkan för att motverka att oseriösa företag verkar i bygg- och installationssektorn.
3. *Verksamhetsanpassning av arbetstider*
Det är viktigt för både företag och medarbetare att företagets verksamhet kan anpassas till den marknad där företaget verkar på. Genom att öka möjligheten till verksamhetsanpassade

BYGGFÖRETAGEN

arbetstidsregler kan företagen säkra jobben samtidigt som de anställda lokalt kan påverka sin arbetstid och livspussel.

4. *Kompetensförsörjning*

Det är ett gemensamt intresse att fler väljer att arbeta i bygg- och installationssektorn. Det kan ske genom integration av nyanlända, ökad mångfald, ökad möjlighet att ta hand om personer långt ifrån arbetsmarknaden och att öka andelen kvinnor. Att säkra arbetsmiljön är ett viktigt verktyg för att skapa en attraktiv bransch att jobba i för alla. Vi måste skapa fler ingångar och öka våra attityd- och informationsåtgärder för att få fler att välja bygg- och installationssektorn.

5. *Kompetensutveckling*

Vi bedömer att våra företag och medarbetare behöver rustas för en allt mer föränderlig utveckling inom vår sektor. Det betyder att samsyn måste finnas mellan parterna att ge större ansvar och bättre utvecklingsmöjligheter för medarbetarna samt att möjliggöra för företagen att bli mer lätttröliga för framtida förändringar. Allt för att skapa en attraktiv bygg- och installationssektor.

6. *Reseregler i kollektivavtalen anpassade till skattelagstiftningen för bygg- och installationssektorn*

Våra medlemsföretag vill verka för att få resebestämmelserna att vara hållbara och anpassade till den skattelagstiftning och de principer som gäller för tjänsteresor. Det måste bli mer ordning och reda och är nödvändigt för respekten till kollektivavtalen samt grundläggande för medlemsföretagens egen konkurrenskraft.

Samverkansavtal

Vi vill fullfölja det arbete som inletts i bygg- och installationssektorn som syftar till att skapa ett förhandlings-/samverkansavtal som omfattar samtliga arbetsgivare och samtliga fackföreningar. Det är vår övertygelse att ett sådant avtal kan utgöra en grund för en mer framåtsyftande sektor och mer konstruktiva avtalsförhandlingar.

BYGGFÖRETAGEN

Byggföretagens yrkanden till Seko, Service- och Kommunikationsfacket, inför avtalsförhandlingarna 2020

1. Arbetstid

Byggföretagen ser i dag att dess medlemsföretags beställare i allt större utsträckning kräver att underhålls- och reparationsarbeten utförs på tider som medför så små störningar som möjligt för allmänheten. Företagen behöver kunna möta beställarnas krav och bibehålla sin konkurrenskraft i den allt mer konkurrensutsatta sektor de verkar i. Därför är det viktigt att arbetstidsreglerna i Väg- och Banavtalet (nedan VBA) förändras på så sätt att de enklare medger en mer flexibel och företagsanpassad utläggning av arbetstiden.

Enligt nuvarande regler i kap. 2 § 6 VBA är den ordinarie arbetstiden 40 timmar per helgfri vecka med åtta timmar per dag under veckans fem första dagar. Ordinarie arbetstid börjar tidigast kl. 06.00 och slutar senast kl. 17.30. Om arbetsgivaren vill lägga ut arbetstiden på annat sätt fordras enligt nuvarande regler en lokal överenskommelse (kap. 2 § 2 VBA).

- 1.1. Byggföretagen yrkar att arbetstidsreglerna ändras på så sätt att den ordinarie arbetstiden ska vara i genomsnitt 40 timmar per helgfri vecka (exklusive raster). Perioden för genomsnittsberäkningen ska vara högst fyra veckor. Begränsningen om åtta timmar per dag ska alltså tas bort.
- 1.2. Byggföretagen yrkar vidare att vid beställarkrav eller liknande ska arbetsgivare ha rätt att lägga om den ordinarie arbetstiden på sätt som krävs för att tillmötesgå sådana krav.
- 1.3. Med övertid ska förstås sådan arbetstid som överstiger avtalat arbetstidsmåt per vecka eller annan lokalt överenskommen begränsningsperiod.
- 1.4. Byggföretagen yrkar vidare att det ska vara möjligt för arbetsgivare att träffa en överenskommelse om arbetstidsförläggning direkt med representant för medarbetarna på arbetsplatsen och/eller del av arbetsplatsen.
- 1.5. Vidare yrkas att det ska vara möjligt för arbetsgivare och medarbetare att träffa en individuell arbetstidsöverenskommelse om annan förläggning av den ordinarie arbetstiden än vad som gäller för arbetsplatsen i övrigt. Om överenskommelsen sker på medarbetarens önskemål ska OB-tillägg inte utgå för sådan tid som, enligt överenskommelsen, förläggs utom ordinarie arbetstid.
- 1.6. Byggföretagen yrkar, för att arbetsgivare ska kunna säkerställa produktionen, att möjligheterna för arbetsgivare att förlägga övertid ska utökas något.
- 1.7. Byggföretagen yrkar vidare att arbetstidskorridoren, dvs. ramarna för den ordinarie arbetstiden, utökas till kl. 18. Som följd härav börjar obekvämlig arbetstid räknas först från kl. 18.
- 1.8. Byggföretagen yrkar att det införs en reglering av mertid.

BYGGFÖRETAGEN

2. Jour

- 2.1. Byggföretagen yrkar att vid beställarkrav som innebär en så pass kort inställetid att det inte går att lösa genom beredskap frågan ska hanteras genom jour. Det åligger lokala parter att träffa överenskommelse om jour och villkoren för den.
- 2.2. Byggföretagen yrkar att det i avtalet ska införas tydliga bestämmelser om jour i enlighet med arbetstidslagen så att jourtid inte belastar beräkningen av övertidstimmar.

3. Öka möjligheterna till individuell lön

- 3.1. Enligt kap. 3 § 2 med vidare hänvisning till kap. 21 kan arbetsgivare, efter överenskommelse med lokal facklig organisation, tillämpa lokal lönebildning i företaget. Enligt nuvarande regler får företag som tillämpar företagsvis lönebildning fördela endast halva höjningen av utgående lön individuellt. I syfte att ge reglerna om företagsvis lönebildning större genomslag yrkar Byggföretagen att nämnda begränsning tas bort helt ur VBA.

4. Löner regler

Nuvarande löner regler medför en mycket sammanpressad lönestruktur som inte tar hänsyn till yrkesskicklighet och personligt ansvar eller premierar engagemang och kompetens. Lågstalön för yrkesarbetare enligt VBA, 28 444 kr per månad, är högre än snittlönen inom LO. Alltför höga ingångslöner inverkar negativt på möjligheterna att skapa lönestrukturer som gynnar kompetens och yrkesskicklighet.

- 4.1. I syfte att skapa utrymme för en lönestruktur som i större mån tar hänsyn till yrkesskicklighet och personligt engagemang yrkar Byggföretagen att parterna bibehåller lågstalöner på nuvarande nivå.
- 4.2. Byggföretagen yrkar mot ovannämnda bakgrund att det tillsätts en arbetsgrupp med uppdrag att se över löner regler i syfte att åstadkomma en lönesättning som bättre korresponderar med yrkesskicklighet och individuellt engagemang.

5. Förberedelse- och avslutningsarbete

- 5.1. Nuvarande reglering omfattar maskinförare med yrkesbevis samt förare av bil och vissa andra fordon (fordonsförare enligt kap. 3 §§ 5-6 VBA). Ett antal fordonsförare omfattas inte av bestämmelsen. Byggföretagen yrkar att förare av samtliga typer av fordon och arbetsredskap ska omfattas av bestämmelsen.

6. Förrättningsstillägg

- 6.1. Byggföretagen yrkar att reglerna i kap. 4 VBA om förrättningsstillägg ska förtydligas på så sätt att förrättningsstillägg inte utgår permanent i det fall samråd före arbetets start har uteblivit, utan att samråd kan hållas även därefter.

BYGGFÖRETAGEN

7. Allmänna ordningsregler

7.1. Byggföretagen yrkar att arbetsledningsrätten ska bekräftas i kollektivavtalet.

8. Huvudsaklighetsprincipen

8.1. På flera arbetsplatser utför en och samma medarbetare arbetsuppgifter som faller in under olika kollektivavtal. Mot den bakgrunden yrkar Byggföretagen att det tillsätts en partsgemensam arbetsgrupp med syfte att bekräfta huvudsaklighetsprincipen för avtalsöverskridande arbeten.

9. Arbetsgrupper

9.1. Byggföretagen yrkar att pågående arbetsgrupper (rörande dels in- och utlåning respektive in- och uthyrning, dels resor och traktamente) får förtroende att fortsätta sitt respektive arbete.

10. Avtalsperiod

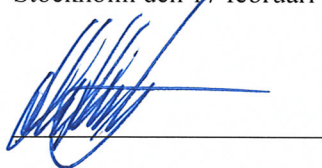
10.1. Avtalsperiodens längd och utlöpningsdatum får fastställas under de kommande avtalsförhandlingarna.

11. Övriga materiella och redaktionella ändringar

11.1. Byggföretagen yrkar att parterna gör en översyn av kollektivavtalet gällande bland annat anställningsskyddsreglerna i de delar de berörs av ändringarna i LAS gällande pensionsreglerna respektive ändringarna i Yrkesutbildningsavtalet. Därutöver bör det ske en redaktionell översyn gällande reglerna om samråd i kap. 6 VBA.

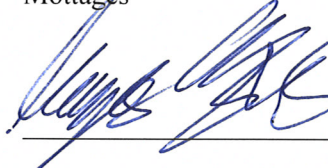
Byggföretagen förbehåller sig rätten att komplettera yrkandena.

Stockholm den 17 februari 2020

Mats Åkerlind
Förhandlingschef
Byggföretagen

Mottages

Magnus Ekeljung
Avtalsansvarig
Seko, Service- och Kommunikationsfacket